

Класифікація неорганічних сполук. Оксиди

Неорганічні сполуки – це сполуки, які утворюються всіма хімічними елементами (крім більшості органічних сполук Карбону),

хімічні речовини не рослинного і не тваринного походження.
Прості речовини утворені атомами одного хімічного елемента:
неметали

алюміній
Al

ртуть Hg

залізо
Fe

	а I б	а II б	а III б	а IV б	а V б	а VI б	а VII б	а VIII б	б	
1	Н						Н	He		
2	Li	Be	B	C	N	O	F	Ne		
3	Na	Mg	Al	Si	P	S	Cl	Ar		
4	K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni
5	Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd
6	Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt
7	Fr	Ra	Ac	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt	Ds

метали

сірка
S

КИСЕНЬ

O₂
гелій
He

Складні речовини утворені атомами різних хімічних елементів:

Оксиди

силіцій (IV)
оксид

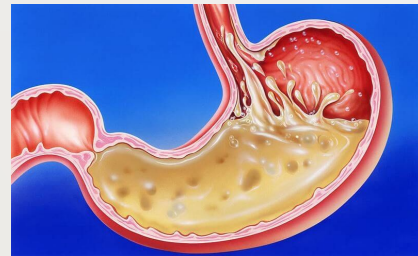

ферум (III) оксид
 Fe_2O_3

Кислот

ортофосфат
на
 H_3PO_4

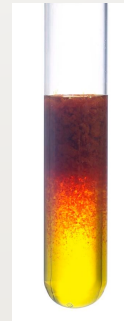

хлоридна HCl

Основи

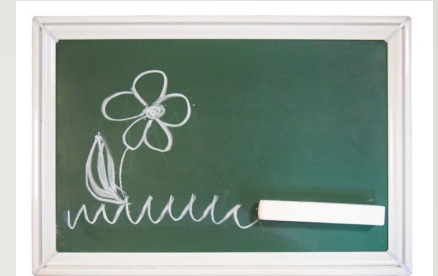

натрій
гідрокси
д NaOH

ферум (III)
гідроксид
 $\text{Fe}(\text{OH})_3$

Солі

кальцій карбонат
 CaCO_3

натрій
хлорид
 NaCl

Оксиди - складні речовини, які складаються з двох хімічних елементів, один з яких є Оксиген

Алгоритм складання формули

1. Записуємо два елементи, **символ** **ОКСИДУ**:

Оксигену

2. Над символами елементів вставимо валентності.

Валентність деяких елементів	
Валентність стала	
I	H Li Na K F
II	O Ca Mg Ba Zn Be
III	Al
Валентність змінна	
I i II	Cu Ag Hg
II i III	Fe Co Ni
II i IV	C Sn Pb Si
III i V	P As
II, III, VI	Cr
II, IV, VI	S
I, II, III, IV, V	N

Алгоритм складання формули оксиду:

1. Записуємо два елементи, **символ**

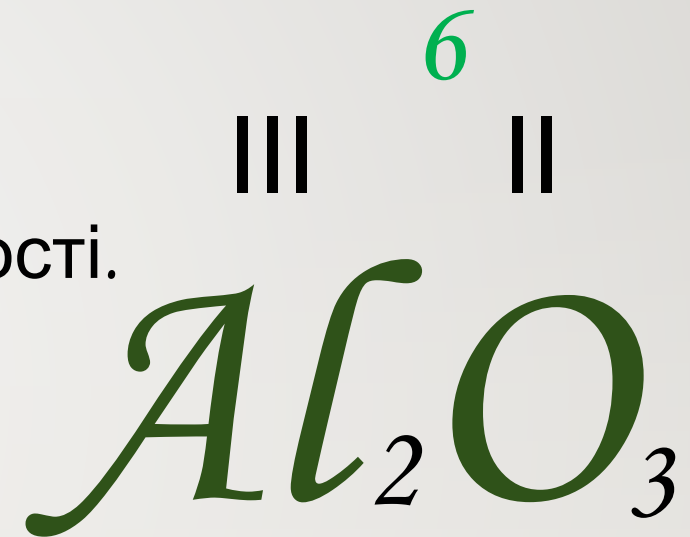
Оксигену

завжди пишеться на другому місці.

2. Над символами елементів ставимо валентності.

3. Знаходимо найменше спільне кратне для значень валентностей.

4. Знаходимо число атомів елементів, поділивши найменше спільне кратне на значення валентностей.

Назви

оксидів:

1. Для елементів зі сталою

валентністю: **назва елемента + слово**

Al_2O_3 «оксид» –алюміній оксид, CaO – кальцій

ОКСИД

2. Для елементів зі змінною валентністю:

назва елемента + валентність + слово

«оксид» –карбон (II) оксид, SO_2 – сульфур (IV)

ОКСИД

ОКСИДИ-бінарні сполуки, які містять кисень, який стоїть на другому місці з валентністю II.

Кислотні оксиди – такі, яким відповідають кислоти

SO_3
сульфур (VI)
оксид

N_2O_5
нітроген (V)
оксид

H_2SO_4
сульфатна
кислота

HNO_3
нітратна
кислота

- більшість оксидів неметалічних елементів:

- оксиди металічних елементів зі ступенем окиснення, більшим +3:

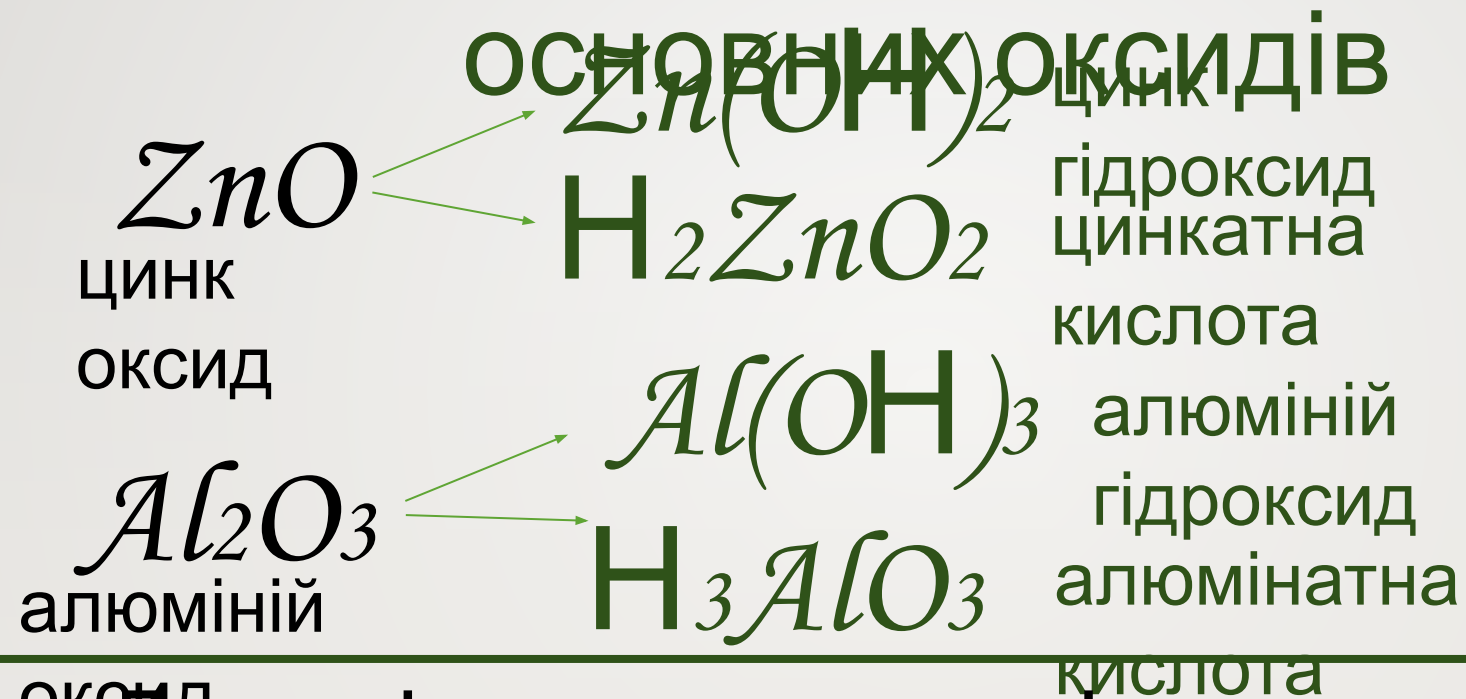
Основні оксиди – такі, яким відповідають основи

-оксиди металічних елементів зі ступенем окиснення +1, +2, рідко +3:

Амфотерні оксиди – оксиди, що виявляють властивості як кислотних, так і

До амфотерних оксидів належать:

Елементи, що утворюють основні оксиди, присутні у лівій частині Періодичної системи, а кислотні – у правій

I	II	III	IV	V	VI	VII
<i>Li</i>	<i>Be</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>N</i>	<i>O</i>	<i>F</i>
<i>Na</i>	<i>Mg</i>	<i>Al</i>	<i>Si</i>	<i>P</i>	<i>S</i>	<i>Cl</i>
<i>K</i>	<i>Ca</i>	<i>Ga</i>	<i>Ge</i>	<i>As</i>	<i>Se</i>	<i>Br</i>
<i>Rb</i>	<i>Sr</i>	<i>In</i>	<i>Sn</i>	<i>Sb</i>	<i>Te</i>	<i>I</i>
<i>Cs</i>	<i>Ba</i>	<i>Tl</i>	<i>Pb</i>	<i>Bi</i>	<i>Po</i>	<i>At</i>

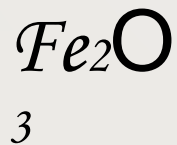
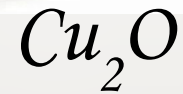
Фіолетовий – основні оксиди, зелений – амфотерні оксиди, рожевий – кислотні оксиди

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Основні та амфотерні
оксиди при кімнатній
температурі – це тверді
речовини

Оксиди металів можуть бути
забарвлені
у рі

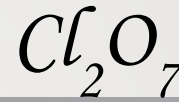
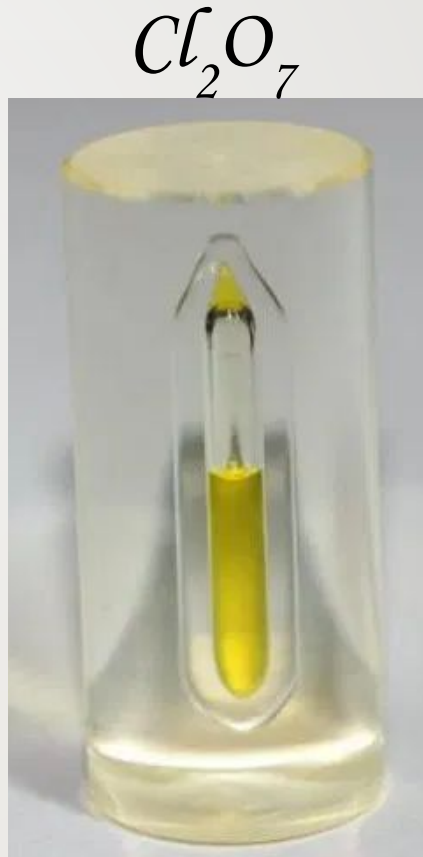

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Серед кислотних оксидів є тверді речовини, рідини,

Кристали SO_3 при $+17\text{ }^\circ\text{C}$ стають

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Вода H_2O - найпоширеніший рідкий оксид -

ОКСИД

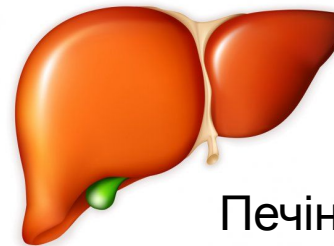
Молодий
листок
90%

Медуз
а
97%

Мозо
к
86%

Печінк
а
70%

Літня
людина
60%

Доросла
людина
70%

Немов
ля
85%

Кістки
30%

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Силіцій оксид SiO_2 – найпоширеніший

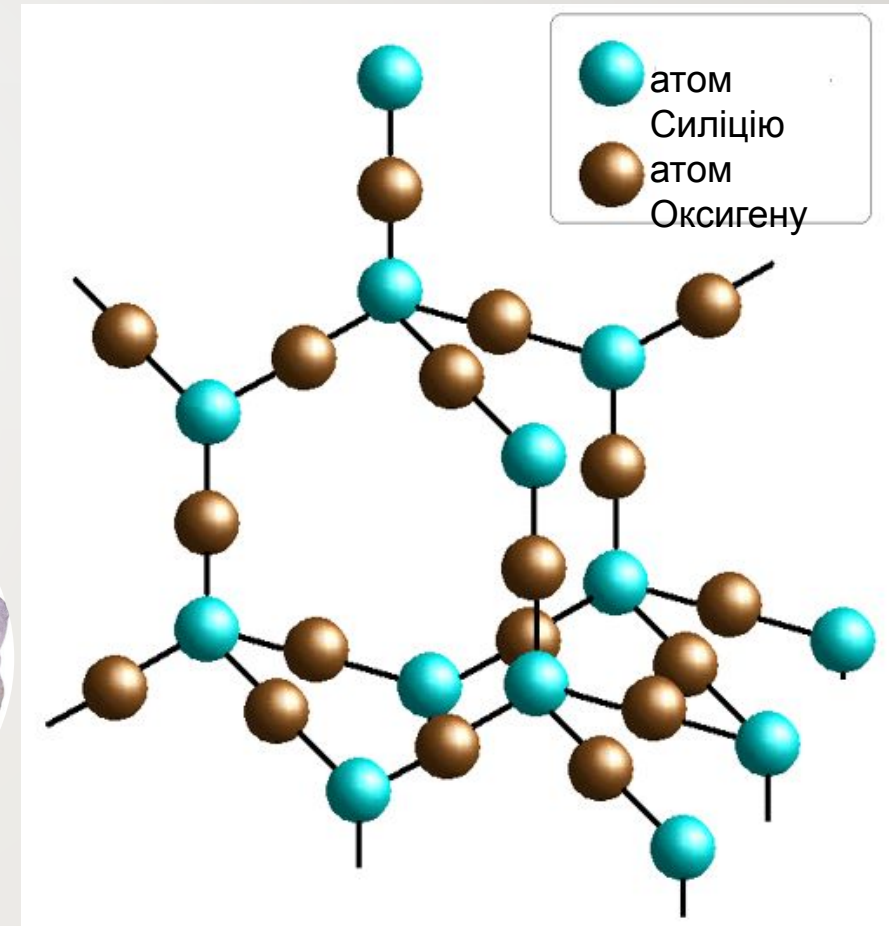
ТВЕРДИЙ ОКСИД
Глина і пісок

Аметис

Гірський
кристал

Атоми Силіцію і Оксигену утворюють атомну кристалічну ґратку, тому кристали тверді, тугоплавкі,

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Алюміній оксид Al_2O_3 – поширений твердий

3

Рубін – корунд,
забарвлений
сполуками Хрому

Сапфір – корунд,
забарвлений сполуками
Титану і Феруму

Корунд - мінерал,
кристалічний
алюміній оксид Al_2O_3

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Ферум оксид Fe_2O_3 надає характерного кольору піску,

Гемати

т

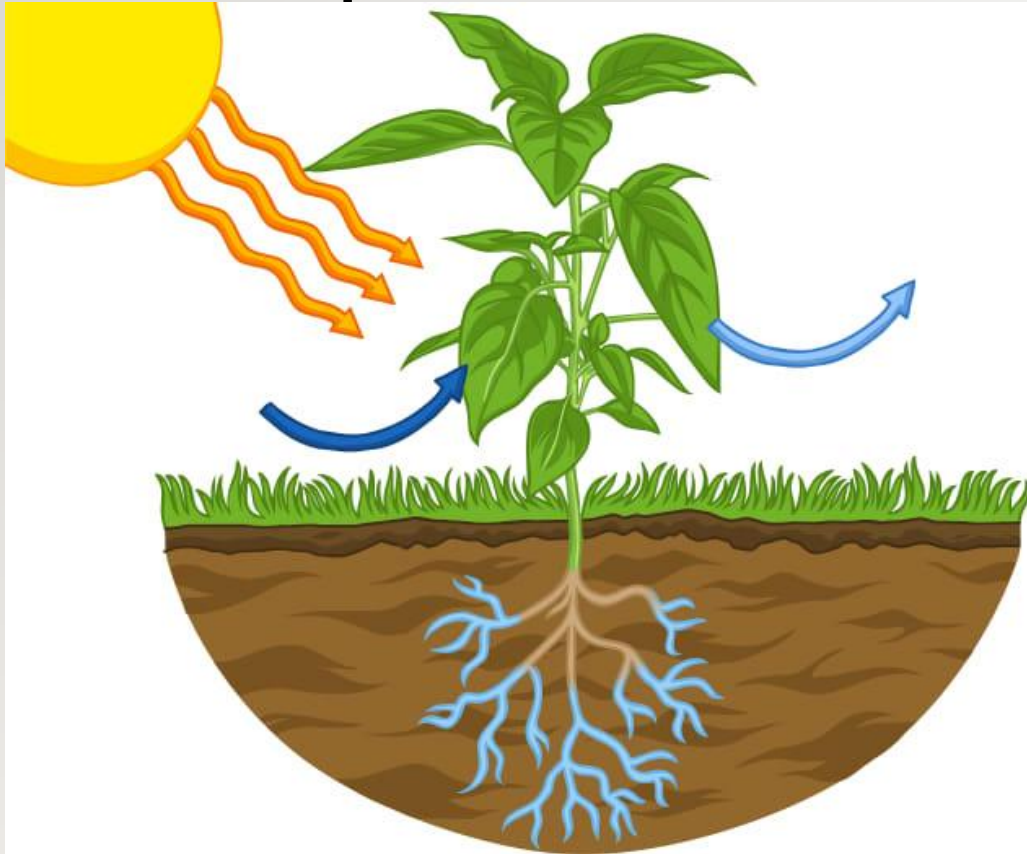

Магнети

т

Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Вуглекислий газ CO_2 живі організми видихають в

а рослини використовують для

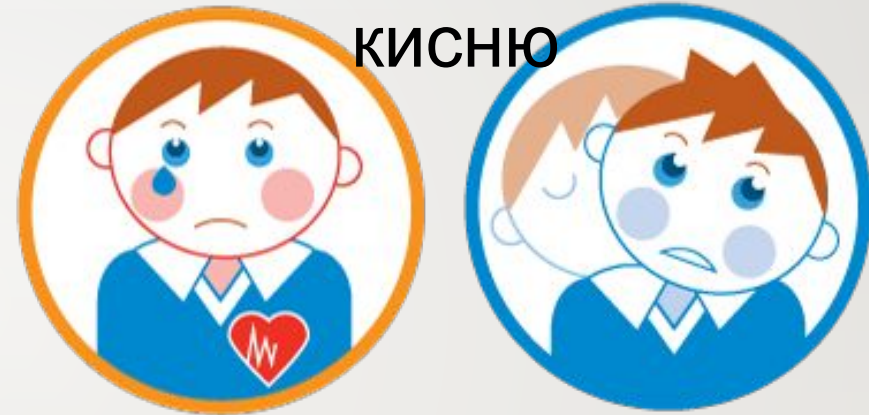
Фізичні властивості і значення ОКСИДІВ

Нітроген (II) оксид NO

утворюється при електричних розрядах під час грози

Найотруйнішим із оксидів є **чадний газ CO** , що утворюється при нестачі кисню

Нітроген (IV) оксид

- газ бурого кольору, його ще називають

«писячим» хвостом

Підсумки

- ❖ Оксиди – бінарні сполуки, які складаються з двох хімічних елементів, один з яких є Оксиген.
- ❖ Оксиди поділяються на солетворні та несолетворні.
- ❖ Солетворні оксиди поділяють на групи:
  - ❖ - кислотні – їм відповідають кислоти,
  - ❖ - основні - їм відповідають основи,
  - ❖ - амфотерні - оксиди, що виявляють властивості як кислотних, так і основних оксидів.
- ❖ Найпоширенішим рідким оксидом є Гідроген